

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους «Ηθικά Νικομάχεια» Ενότητα 3 & 4

Μαρτυρεί δὲ καὶ τὸ γινόμενον ἐν ταῖς πόλεσιν· οἱ γὰρ νομοθετοῦν τοὺς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοὺς, καὶ τὸ μὲν βούλημα παντὸς νομοθέτου τοῦτ' ἐστίν, ὅσοι δὲ μὴ εὖ αὐτὸ ποιοῦσιν ἀμαρτάνουσιν, καὶ διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθὴ φαύλης. Ἔτι ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθείρεται, ὁμοίως δὲ καὶ τέχνη· ἐκ γὰρ τοῦ καθαρίζειν καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ γίνονται καθαρισταί. ἀνάλογον δὲ καὶ οἰκοδόμοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ εὖ οἰκοδομεῖν ἀγαθοὶ οἰκοδόμοι ἔσονται, ἐκ δὲ τοῦ κακῶς κακοί. εἰ γὰρ μὴ οὕτως εἶχεν, οὐδὲν ἂν ἔδει τοῦ διδάξοντος, ἀλλὰ πάντες ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοί.

Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρῆναι οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δειλοί. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεσθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιάς ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθὺς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπολυ, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε το απόσπασμα: «Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν... μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν».
(μονάδες 10)

B.

B1. Με ποιους συλλογισμούς απέδειξε ο Αριστοτέλης ότι οι ηθικές αρετές δεν υπάρχουν εκ φύσεως;
(μονάδες 15)

B2. Με ποιον τρόπο προσπαθεῖ να προβάλλει την αξία του εθισμού ο Αριστοτέλης; Από πότε θεωρεῖ ότι πρέπει να ξεκινάει η διαδικασία αυτή;
(μονάδες 15)

B3α. πολίτευμα, διηνεκὴς, γενέτειρα, πολιοῦχος, ποιότητα: Να συνδέσετε τις λέξεις που σας δίνονται με τις ομόρριζες τους λέξεις του κειμένου.
(μονάδες 5)

B3β. ἀγαθοὶ, συναλλάγμασι, δειλός, φοβεῖσθαι, σώφρονες: Να γράψετε δύο ομόρριζα για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.
(μονάδες 5)

B4. Ο Αριστοτέλης στο Λύκειο: Ποιες οι συνθήκες υπό τις οποίες εργάστηκε εκεί και ποιο το έργο που παρήγαγε την περίοδο αυτή; (μονάδες 10)

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δὲ Συρακόσιοι τῇ ὑστεραῖα καταλαβόντες αὐτόν ἔλεγον ὅτι οἱ μετὰ Δημοσθένους παραδεδώκοιεν σφᾶς αὐτούς, κελεύοντες κάκεῖνον τό αὐτό δρᾶν· ὁ δ' ἀπιστῶν σπένδεται ἰπέα πέμψαι σκεψόμενον. Ὡς δ' οἰχόμενος ἀπήγγειλε πάλιν παραδεδωκότας, ἐπικηρυκεύεται Γυλίππῳ καὶ Συρακοσίοις εἶναι ἕτοιμος ὑπὲρ Ἀθηναίων ξυμβῆναι ὅσα ἀνήλωσαν χρήματα Συρακόσιοι ἐς τὸν πόλεμον, ταῦτα ἀποδοῦναι, ὥστε τὴν μετ' αὐτοῦ στρατιάν ἀφεῖναι αὐτούς· μέχρι οὗ δ' ἂν τὰ χρήματα ἀποδοθῆ, ἄνδρας δώσειν Ἀθηναίων ὁμήρους, ἕνα κατὰ τάλαντον. Οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ Γύλιππος οὐ προσεδέχοντο τοὺς λόγους, ἀλλὰ προσπεσόντες καὶ περιστάντες πανταχόθεν ἔβαλλον καὶ τούτους μέχρι Ἰψέ.

(Θουκυδίδης, Ἱστορία Η, 83, 1-3)

Γ1. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε το απόσπασμα: «Οἱ δὲ Συρακόσιοι τῇ ὑστεραῖα καταλαβόντες αὐτόν ἔλεγον ... ὥστε τὴν μετ' αὐτοῦ στρατιάν ἀφεῖναι αὐτούς».
(μονάδες 20)

Γ2α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- ❖ καταλαβόντες το γ' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής και της προστακτικής του ίδιου χρόνου
- ❖ παραδεδώκοιεν το ίδιο πρόσωπο της οριστικής παρατατικού και αορίστου της ίδιας φωνής
- ❖ ξυμβῆναι το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής στο χρόνο που βρίσκεται
- ❖ πέμψαι το β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής παρακειμένου της ίδιας φωνής
- ❖ προσπεσόντες να γίνει χρονική αντικατάσταση (μονάδες 6)

Γ2β. Να γράψετε τα παρακάτω ονόματα σε όλες τις πτώσεις ενικού και πληθυντικού αριθμού: ἰπέα, χρήματα, πόλεμον, ἄνδρας .
(μονάδες 4)

Γ3α. «Οἱ δὲ Συρακόσιοι τῇ ὑστεραῖα καταλαβόντες αὐτόν ἔλεγον ... κάκεῖνον τό αὐτό δρᾶν» : Να γράψετε τη δευτερεύουσα πρόταση του χωρίου αυτού, να δηλώσετε το είδος της και να προσδιορίσετε το συντακτικό της ρόλο. Να ξαναγραφεί η περίοδος αφού το ρήμα της κύριας πρότασης μετατραπεί σε «λέγουσιν». Κατόπιν να μεταφερθεί ο πλάγιος λόγος στον ευθύ.
(μονάδες 4)

Γ3β. ξυμβῆναι, ἐς τὸν πόλεμον, ὁμήρους, κελεύοντες: να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παραπάνω λέξεις ή φράσεις του κειμένου.
(μονάδες 4)

Γ3γ. κελεύοντες: να αναλυθεί η μετοχή στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

(μονάδες 2)